

Projekta brošūra

GenCAD

Pamatojums un mērķis

GenCAD (Gender-specific mechanisms in coronary artery disease in Europe - koronāro artēriju slimības dzimumu specifiskie mehānismi Eiropā) projekta mērķis ir pilnveidot informētību un izpratni par hronisko slimību norisi dzimuma atšķirību aspektā. Lai pasvītrotu atšķirības sievietēm un vīriešiem hronisko slimību profilaksē un ārstēšanā dažādās Eiropas valstīs kā piemērs tika izvēlēta koronāro artēriju slimība (KAS). Projekta mērķa izklāsts:

- Informētības pilnveide: GenCAD projekta ietvaros ir apkopota esošā informācija un zināšanas par KAS atšķirībām dzimumu aspektā kā arī analizēta šo datu iekļaušana datu bāzēs un rīcības plānos.
- Izpratnes pilnveide: GenCAD projekta ietvaros ir veikts pētījums par veselības aprūpes speciālistu un iedzīvotāju izpratni un šīs zināšanas tika izmantotas faktu apkopojumam par KAS atšķirībām dzimuma aspektā ar mērķi pilnveidot informētību un šo jautājumu izpratni Eiropā.
- Izplatīšana: Apkopotā informācija un pētījumā iegūtie fakti ir izplatīti un apspriesti divās konferencēs, internetā, ar citu informācijas izplatīšanas veidu starpniecību, lai zināšanas par dzimumatšķirībām KAS norisē kļūtu labāk pieejamas praktizējošiem speciālistiem, politiķiem un sabiedrībai.

Metodes

GenCAD ietvaros ir izveidota metodiska pieeja informētības un izpratnes pilnveidei ar dzimumu saistīto hronisko slimību jomā Eiropas Savienības valstīs, kura var tikt izmantota kā šablons citu hronisku slimību analīzei.

Vispirms GenCAD projekta ietvaros tika apkopotas esošās zināšanas par KAS norises dzimumatšķirībām izmantojot pasaulē pēdējo 15 gadu laikā publicētos literatūras avotus. Tika apkopoti dati no publikācijām tādās jomās kā profilakse un veselības veicināšana, epidemioloģija, slimības mehānismi, klīniskie simptomi un diagnostika, ārstēšanas vadība un iznākumi izvirzot KAS kā paradigmu citām hroniskām slimībām.

Analizējot Eiropā esošās datu bāzes tika izvirzīts jautājums kādā mērā ES reģistros eksistē dati KAS dzimumatšķirību analīzei. Tika analizētas publiski pieejamas ES dalībvalstu saslimstības un mirstības datu bāzes, salīdzināti dati par vispārzināmo riska faktoru sociālekonomisko parametru saistību un pārbaudīta datu jūtība (sensitivitāte) dzimumatšķirību konstatēšanai.

Lai iegūtu priekšstatu par dzimuma nozīmi ES veselības politikā projekta ietvaros tika pētīta KAS dzimumatšķirību problēmu atainojums eksistējošajos politiskajos dokumentos sazinoties ar nacionālajiem veselības dienestiem, nacionālajām medicīniskajām un sabiedrības veselības asociācijām, veselības aprūpes finansējošajām iestādēm, pētniekiem un iegūstot ziņas izmantojot interneta resursus.

Lai saprastu informētības par KAS dzimuma atšķirībām situāciju tika veikti divi pētījumi - viens par sabiedrības, otrs par veselības aprūpes profesionāļu izpratni.

Minētajos pētījumos iegūtās atziņas, atbildes no konsorcijs partneriem un dati no GenCAD izveidotajiem tīkliem tika apkopoti un publicēti atsevišķas publikācijas veidā. Jāpiebilst, ka datus pirms publicēšanas caurskatīja ekspertu grupas, diskusijas par tiem notika arī ES Veselības un pārtikas drošības Ģenerālajā direktorātā (Directorate General for Health and Food Safety). Interneta adrese: <http://gencad.eu>

Datu un atziņu izplatīšanas nolūkos tika organizētas 2 GenCAD konferences, projekta dati atainoti simpozijos, citos pasākumos, arī laikrakstos, medicīnisko asociāciju mājas lapās kā arī izmantotas Facebook un Twitter iespējas. ES Veselības un pārtikas drošības Ģenerālā Direktorāta paspārnē ievietota atsevišķa mājas lapa ar projekta galvenajiem rezultātiem.

Visbeidzot, lai sasniegtu specifiskas iedzīvotāju grupas GenCAD ir izmantojis sociālo mediju starpniecību. Mēs plānojam aptvert nozīmīgas iedzīvotāju grupas, ieskaitot dažāda vecuma grupas, arī veselības aprūpes speciālistus. GenCAD metodoloģiskos aspektus nākotnē iespējams pielietot citu disciplīnu un slimību izpētē.

Rezultāti

Paraugpētījums

Tika atlasītas un detalizēti analizētas apmēram 1000 publikācijas. Būtiskas dzimumu atšķirības, kuras nepieciešams apsvērt, tika atrastas visos pētījuma virzienos. Piemēram, cukura diabēta un smēķēšanas kā riska faktora ietekme ir vairāk nozīmīga sievietēm nekā vīriešiem. Piedevām, ļoti nozīmīgi ir tādi riska faktori kā mentālā veselība, sociāli-ekonomiskie apstākļi, autoimūnās un iekaisuma saslimšanas, dzimumhormonu novirzes un seksuālā funkcija. Vīriešiem ātrāk un nozīmīgāk attīstas ateroskleroze lielajās koronārajās artērijās, sievietes biežāk cieš no mazo asinsvadu funkcijas traucējumiem. Sieviešu un to ārstējošo ārstu izpratnes trūkums vēl joprojām ir būtiska problēma, kas ierobežo ātru reakciju akūta koronāra sindroma gadījumos, kā arī profilaktisko pasākumu mērķtiecību. Daudzas kardiovaskulāro slimību ārstēšanai lietotās zāles vīriešiem un sievietēm darbojas atšķirīgi. Konstatētas dzimumu atšķirības diagnostikas procesā un ārstēšanas rezultātos.

Datu bāžu analīze

Vairums datu bāžu satur datus ar ierobežotu iespēju analizēt dzimumu atšķirības. Iemesli var būt saistīti ar to, ka datu bāzēs netiek iekļautas vecāku personu grupas un tādi rādītāji kā smēķēšana, diabēts, hipertensija, hiperlipidēmija, alkohola patēriņš ne vienmēr tiek norādīti atkarībā no dzimuma. Bieži datu bāzēs netiek iekļauti dzimumu atkarīgie parametri, ar grūtniecību saistītās komplikācijas, hormonālais spektrs un seksuālās funkcijas dati. Eksperti ir secinājuši, ka centienus izpētīt dzimumu atkarīgos efektus būtiski ierobežo daudzu pētījumu nepilnīgie dati, kam par iemeslu ir izpratnes un/vai resursu trūkums.

Normatīvo dokumentu analīze

27 ES dalībvalstīs kopumā tika identificēti 273 politikas dokumenti un vadlīnijas, kuros atrodami specifiski formulējumi saistībā ar dzimumu vai nu kā nacionālās dzimumlīdztiesības likumdošanas elementi vai saistībā ar kardiovaskulārajām slimībām. Tomēr konkrētas rekomendācijas tika atrastas tikai dažos dokumentos. Veiktās analīzes kopējais secinājums ir, ka visās ES dalībvalstīs eksistē politiska vide, kura var nodrošināt dzimumu vienlīdzību un seksuālas diskriminācijas izskaušanu un, ka valstu rīcībā ir vadošo veselības organizāciju rekomendācijas, kurās tiek atbalstīta veselības aprūpe ievērojot dzimumu īpatnības.

Trūkumu novērtējums

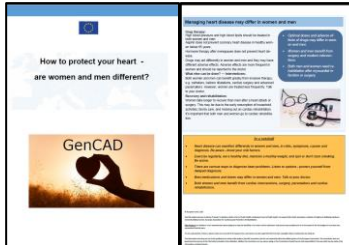
Sabiedrības izpratnes pētījums izvēlētā valstu kopā 6 ES valodās atklāja joprojām būtisku informētības un izpratnes trūkumu par riska faktoriem, slimības izpausmēm, rīcības nepieciešamību un slimības iznākumiem dzimumatšķirību aspektā. Eiropas valstu veselības aprūpes profesionāļu pētījums arī norādīja uz būtisku zināšanu deficītu jautājumos par dzimumspecifisku slimību izpausmēm, diagnostikas un terapijas paņēmieniem. Ir nepieciešamas daudz vairāk dzimumsensitīvas informācijas kampaņu gan ārstiem gan sabiedrībai izmantojot internetu kā vadošo mediju.

Faktu lapas

Zināšanas par profilakses, klīnisko izpausmju, slimības mehānismu, diagnostikas, reakciju uz terapiju un slimības iznākumiem dzimumu atšķirību aspektā ir apkopotas faktu lapās, kuras izdotas 24 valodās.

Pilna versija 24 oficiālās ES valodās pieejama:

https://ec.europa.eu/health/social_determinants/projects/ep_funded_projects_en#fragment3

Izplatīšana

Katrā no 2 konferencēm ar apmēram 80 dalībniekiem, pa 2 no katras dalībvalsts, apsprieda dzimumu atšķirību jautājumus publicētajā literatūrā, to atrodamību datu bāzēs un normatīvajos aktos, kā arī veiktā pētījuma datus un faktu lapu saturu. Projekta rezultātu izplatīšanai plašākai auditorijai informācija par projektu un faktu lapas pieejamas visās ES oficiālajās valodās ES Veselības un pārtikas drošības Ģenerālā Direktorāta mājas lapā https://ec.europa.eu/health/social_determinants/projects/ep_funded_projects_en#fragment3

Turklāt faktu lapas un projekta rezultāti ir ievietoti partneru un medicīnisko biedrību, EUPHA, ASPHER, European Heart Net, CPME, International/Italian/Austrian/Dutch/Japanese/ German Society of Gender Medicine un citu mājas lapās. Tie ir apspriesti vai tiks prezentēti Eiropas kongresos: EUPHA 2015, IGM 2015, OSSD 2016, ECIM 2017, EUPHA 2017, Europeans student conference 2017 and 2018, OSSD 2017, World Health summit 2017 and 2018, EUROPREVENT 2018, IGM 2019; Gender Summit 2017 and 2018 un daudzos citos pasākumos.

Informatīvie izdevumi, kuros iekļautas īsas preses relīzes kā arī projekta detaļas, ir izsūtīti plašam mērķa grupu lokam, ieskaitot visus Eiropā identificētos interesentus un atbildīgos par dzimumspecifisku medicīnu. Visi projekta partneri veicina specifisku mērķa auditoriju uzrunāšanu izmantojot vietējos un nacionālos laikrakstus.

Tā kā sociālajiem tīkliem piemīt praktiski neierobežots potenciāls sabiedrības, veselības aprūpes un medicīnisko organizāciju uzrunāšanai, mēs izmantojam faktu lapas apspriešanas iespējas tajos un esam izveidojuši Facebook karsēju (fanu) lapu. Mēs arī īstenojam mērķtiecīgas reklāmas kampaņas izmantojot Facebook, Twitter un YouTube iespējas ar mērķi sasniegt katras dalībvalsts vietējo sabiedrību un tās specifiskās personu grupas.

© Eiropas Savienība, 2017. gads

GenCAD projekta partneri: Dzimuma lomas medicīnā institūts, Berlīnes Sabiedrības veselības skola, Andalūzijas Sabiedrības veselības skola, Eiropas Sabiedrības veselības asociācija, Veselības un labklājības institūts, Radboudas Universitātes medicīnas centrs, Eiropas kardiovaskulāro slimību profilakses un rehabilitācijas asociācija.

Pilotprojekti ir "eksperimentāla rakstura iniciatīva, kura veidota, lai pārbaudītu darbības izpēti un tās izmantojamību"; tie ļauj īstenot apropriāciju ieviešanu ES budžetā vairāk nekā diviem secīgiem finanšu gadiem.

Lai reproducētu tekstus un fotogrāfijas, kuru autortiesības nepieder © Eiropas Savienībai, atļauja jālūdz tieši autortiesību īpašniekiem: Shutterstock.de, iStock.de.

Šajā publikācijā izklāstīta autoru (GenCAD konsorcijs) informācija un uzskati, tie ne vienmēr atspoguļo Eiropas Komisijas oficiālo viedokli. Komisija negarantē šajā publikācijā iekļautās informācijas precizitāti. Nedz komisija, nedz kāds Komisijas pārstāvis nav atbildīgs par to, kā tiek izmantota šajā tekstā iekļautā informācija.

Šis dokuments ir grozīts saskaņā ar Veselības un pārtikas nekaitīguma ģenerāldirektorāta ieteikumiem.